

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА ІНФОРМАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА МУЗИЧНА АКАДЕМІЯ УКРАЇНИ
імені П. І. ЧАЙКОВСЬКОГО

Методична розробка спеціального курсу
за темою творчого мистецького проекту.

Назва курсу:

«Духовна творчість В.-А. Моцарта у контексті доби Просвітництва»

Ван Ці,

здобувача ступеня доктора мистецтва
кафедри хорового диригування

Творчий керівник –

заслужений діяч мистецтв України,
професор

Радик Дмитро Васильович

Науковий консультант –

доктор мистецтвознавства, в.о. професора

Северінова Марина Юріївна

ПЛАН

- I. Австро-німецька музична культура в контексті художньо-естетичних засад епохи Просвітництва.
- II. Духовна творчість Вольфганга Амадея Моцарта: між бароко та класицизмом.
- III. Особливості виконавської інтерпретації Реквієму (KV 626) Вольфганга Амадея Моцарта.
- IV. Список рекомендованої літератури.

I. Австро-німецька музична культура в контексті художньо-естетичних засад епохи Просвітництва

1. Загальна характеристика австро-німецької культури XVIII століття: між «логосом» та «сенсусом».
2. Особливості розвитку мистецтва XVIII століття (архітектура, живопис, музика): від Бароко до Класицизму.
3. Розвиток західноєвропейської духовної культури XVIII століття.
4. Церковна музика та *Gottesdienstordnung* в Австрії XVIII століття.
5. Формування австрійської церковної традиції в літургійній музиці.
6. Зальцбургські меси періоду реформ Йозефа II.
7. Віденські церковні музичні традиції XVIII століття у контексті художньо-естетичних засад епохи Просвітництва.
8. Особливості духовної хорової творчості Й. Еберліна.
9. Реквієм *c-moll* Антона Каетана Адльгассера.
10. Жанр меси в творчості Йозефа Гайдна.
11. Духовна творчість Міхаеля Гайдна у контексті австрійської музичної традиції XVIII століття. Реквієм на смерть князя архієпископа Сигізмунда *c-moll*.
12. Антоніо Сальєрі та його духовна спадщина.

II. Духовна творчість Вольфганга Амадея Моцарта: між бароко та класицизмом

1. Життєтворчість В.-А. Моцарта у контексті художньо-естетичної парадигми Просвітництва.
2. Діалектика відносин церковного та світського начал у духовній творчості В.-А. Моцарта.
3. Зальцбургський період життєтворчості композитора. Жанрова палітра.

4. Перші меси В.-А. Моцарта G-Dur (KV 49) та d-moll (KV 65), «Меса патера Домініка» (KV 66) – барокові традиції кантатної меси.
5. Меси C-Dur KV 317 та KV 337; вечірні KV 321 та KV 339, «Мюнхенський Кюріє» (KV 341): традиції та новації (інструментовка, співвідношення хору та оркестру, ефект концертуючих інструментів).
6. Віденський період: великий стильовий перелом в творчості композитора.
7. Творча спадщина Й. С. Баха, Ф.Е. Баха, Г.Ф. Генделя та її вплив на художній світогляд Моцарта.
8. Незакінчена меса c-moll (KV 427), 1782.
9. Гімн В.-А. Моцарта «Ave Verum corpus», 1791.
10. Стильова еволюція церковних творів Моцарта у контексті масонських ідей: градуал «*Sonata Maria*» (KV 273), кантати «*Dir Seele des Weltalls*» (KV 429), «*Die Maurerfreude*» (KV 471), хор «*Ave verum corpus*» (KV 618), «*Eine kleine Freimaurer-Cantate*» (KV 623).

III. Особливості виконавської інтерпретації Реквієму (KV 626)

Вольфганга Амадея Моцарта

1. Семантичні правила та прийоми музичної мови епохи Просвітництва.
2. Багатошаровість семантики Реквієму в аспекті системи бароко-класицизм.
3. Масонська музична стилістика в Реквіємі Моцарта.
4. Універсальні барокові музично-риторичні фігури в Реквіємі Моцарта.
5. Традиції бахівської та генделівської поліфонії в Реквіємі.
6. Використання класичних сонатно-симфонічних та оперних принципів драматургії в Реквіємі, їх поєднання з вимогами католицької церкви.
7. Виконавські складнощі музичного відтворення семантичного змісту духовного вербального тексту хором та солістами.

8. Робота диригента з хором над реалізацією структур просодії у виконанні хорової партитури.
9. Пошуки тембрів між вокальними партіями в ансамблях.
10. Особливості виконавської інтерпретації Реквієму у контексті сакральної театральності.
11. Специфіка вибору темпо-ритмічних співвідношень між частинами твору.

Список рекомендованої літератури

1. Вербицька-Шокот І. Жанр реквієму в хорovій творчості українських композиторів порубіжжя тисячоліть: дис. ... канд. мист.: 17.00.03. Харків, 2007. 217 с.
2. Герасимова-Персидська Н.А. *Музика. Час. Простір*. Київ: Дух і Літера, 2012. 408 с.
3. Даньшина В.Б. Французький музичний театр від бароко до класицизму (на матеріалі творчості Жана-Батіста Люллі та Жана-Філіппа Рамо): дис. ... канд. мист.: 17.00.03. Київ, 2010. 208 с.
4. Димитријевић Јана. У потрази за значењима Реквијема Волфганга Амадеуса Моцарта. *Zbornik radova FMU, Muzikološka mreža / muzikologija u mreži*. Beograd, 2014. P. 83-98.
5. Друскин Я. С. Про риторичні прийоми в музиці Й. С. Баха. Київ: Музична Україна, 1972. 110 с.
6. Єрмак І. Ю. Флейтове виконавське мистецтво Західної Європи XVIII століття: розвиток інструмента, техніка, репертуар: дис. ... канд. мист. : 17.00.03. Київ, 2020. 432 с.
7. Єфименко А. Еволюція жанру реквієма в аспекті трактування теми смерті: дис. ... канд. мистецтвознавства: 17.00.03. Київ, 1996. 287 с.
8. Котляр Г. Латинський реквієм у європейському культурному процесі. *Вісник ХДАДМ*. Харків, 2011. С. 189 – 192.
9. Марченко М. О. Інтерпретаційна модель партесного твору в українській виконавській культурі на межі XX–XXI ст.: дис. ... на канд. мист.: 26.00.01. Київ, 2021. 245 с.
10. Сікорська Н. Українська музична енциклопедія. Т.6. РААБ. – Сятецький. НАН України, Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології ім.М.Т.Рильського. Київ : видавництво ІМФЕ, 2023. С.121-123.
11. Тукова І.Г. Музика і природознавство. Взаємодія світів в умонастроях епох (XVII — початок XXI століття) : [монографія]. Харків : Акта, 2021. 453, [3] с.

12. Фоменко Н. В. *Stylus phantasticus* в західноєвропейському клавірному мистецтві XVII–XVIII століть: дис. ... канд. мист.: 17.00.03. Київ, 2021. 282 с.
13. Харнонкурт Н. *Музыка мовою звуків. Шлях до розуміння музики*. Суми : Собор, 2002. 184 с.
14. *Aesthetics and the Art of Musical Composition in the German Enlightenment: Selected Writings of Johann Georg Sulzer and Heinrich Christoph Koch* / Baker, Nancy Kovaleff, and Thomas Christensen, eds. Cambridge: Cambridge University Press, 1995. 223 p.
15. Bartel Dietrich. *Musica Poetica. Musical-Rhetorical Figures in German Baroque Music*. Lincoln and London : University of Nebraska Press, 1997. 471 p.
16. Bartel, Dietrich. *Rhetoric in German Baroque Music: Ethical Gestures*. *The Musical Times* 144, no. 1885 (2003): 15–19. doi:10.2307/3650721.
17. Beckmann-Collier Aimee. *A conductor's preparatory analysis and comparison of three Regina Coeli settings, K. 108, K. 127, and K. 276, by Wolfgang Amadeus Mozart*. Iowa City, Iowa : The University of Iowa, 1988. 230 p.
18. Black David Ian. *Mozart and the Practice of Sacred Music*. Massachusetts: Harvard University Cambridge, 2007. 455 p.
19. Blake Wilson. *Rhetoric and Music: Middle Ages and Renaissance*, *The New Grove Dictionary of Music Online*, 2001. URL: https://www.academia.edu/45544754/New_Grove_Dictionary_Rhetoric_and_Music_1_Middle_Ages_and_Renaissance (дата звернення 27.03.2023)
20. Blume Friederich. *Classic and Romantic Music*. New York : W.W.Norton and Co., 1970. 224 p.
21. Bukofzer Manfred F. *Music in the baroque era: from Monteverdi to Bach*. New York : W.W. Norton, 1947. 489 p.
22. Burk John. *Mozart and His Music*. New York : Random House, 1959. 453 p.
23. Burmeister J. *Musica poetica*. [Faks.- Nachdr. d. Ausg. Rostock, 1606] / Hrsg. von M. Ruhnke. Kassel – Basel: Bärenreiter, 1955. 93 p.

24. Cope Lindsey Lane. The Power of Three in Dan Forrest's Requiem for the Living. University of Tennessee, 2015. 81 p.
25. DESCARTES RENÉ. Les Passions de l'ame / Introduction, notes, bibliographie et chronologie par Pascale D'ARCY. Paris : GF-Flammarion, 1996. 302 p.
26. Dings Manfred. Kleines Lexikon der musikalisch-rhetorischen Figuren. Saar : Hochschule für Musik, 2019. 34 s. URL : <https://docplayer.org/160678434-Kleines-lexikon-der-musikalisch-rhetorischen-figuren.html> (дата звернення 12.02.2023)
27. Eisen Cliff. Mozart's Salzburg Orchestras. *Early Music* 20. No. 1, 1992. Pp. 89-103. URL : www.jstor.org/stable/3127670. (дата звернення 25.11.2022)
28. Gaines James R. EVENING IN THE PALACE OF REASON: Bach Meets Frederick the Great in the Age of Enlightenment. New York: Harper Perennial, 2005. 336 p.
29. Green Edward. The Principle of Chromatic Saturation in the Late Choral Music of Mozart and Haydn. *The Choral Journal* 46. No. 12, 2006. Pp. 34-50. URL : www.jstor.org/stable/23556460 (дата звернення 04.12.2022)
30. Harnoncourt Nikolaus. Der musikalische Dialog: Gedanken zu Monteverdi, Bach und Mozart. Salzburg, Wien: Residenz-Verlag, 1984. 304 s.
31. HUDEA Ina. The sacred theatrical attitude of Mozart's Requiem / Altarul Reîntregirii 1:107-124. URL : <https://www.cceol.com/search/article-detail?id=738265> (дата звернення 03.03.2023)
32. Hurwitz David. Getting the Most Out of Mozart: The Instrumental Works (Unlocking the Masters). Amadeus Press, 2005. 187 p.
33. Lang Paul Henry. Music in Western Civilization. New York : W. W. Norton and Company, 1997. 431 p.
34. Lang, Paul Henry. The Enlightenment and Music. *Eighteenth Century Studies* 1. No. 1, 1967. Pp. 93 – 108. URL : <https://www.jstor.org/stable/3031668> (дата звернення 11.01.2023)
35. Marshall R. Eighteenth-Century Keyboard Music. Berkeley : Routledge, 2003. 460 p.

36. Marty Jean-Pierre. *The Tempo Indications of Mozart*. New Haven and London: Yale University Press, 1988. 416 p.
37. Maunder Richard. *Wolfgang Amadeus Mozart: Requiem, K.626*. Oxford and New York, Oxford University Press, 1988. 224 pp.
38. Monelle Raymond. *Musical Topic: Hunt, Military and Pastoral*. Published by: Indiana University Press. Series: *Musical Meaning and Interpretation*, 2006. 304 p.
39. Neumann F. *Ornamentation in Baroque and Post-Baroque Music with Special Emphasis on J.S.Bach*. Princeton : Princeton University Press, 1978. 630 p.
40. Newman A. *Bach and the Baroque: European Source Materials from the Baroque and Early*. Stuyvesant, New York : Pendragon Press, 1995. 257 p.
41. O’Neal Melinda. An Introduction to Performance Practice Considerations for the Mozart «Requiem». *The Choral Journal*, Vol. 31, No. 9, 1991. Pp. 47-56.
42. Olleson Edward. *Church Music and Oratorio*. *The New Oxford History of Music, Vol. VII: The Age of Enlightenment, 1745 – 1790*. London : Oxford University Press, 1973. Pp. 228-335.
43. Otto Jahn. *Life of Mozart*, trans. Pauline D. Townsend. London : Novello, Ewer. And Co., 1891. Vol. II. 478 p. p. 267. URL : https://www.academia.edu/13080388/Otto_Jahn_Life_of_Mozart_1891_Vol_2 (дата звернення 25.02.2023)
44. Pauly G. Reinhard. The Motets of Michael Haydn and of Mozart. *Journal of the American Musicological Society*, Vol.9, 1956. Pp. 68-69.
45. Quantz J. J. *On Playing the Flute: The Classic of Baroque Music Instruction* / transl. with notes and introduction by E. R. Reilly. 2nd, 1985. XLIII, 412 p.
46. Ratner Leonard. *Classic Music: Expression, Form, and Style*. New York, Schirmer Books, 1980. 475 p.
47. Reinhard G. Pauly. *Music in the Classic Period*. Englewood Cliffs, N.J.: Prentice Hall, 1973. 224 s.
48. Reinhard Pauly G. The Motets of Michael Haydn and of Mozart. *Journal of the American Musicological Society*, Vol.9. 1956. Pp.

49. Robert L. Marshall. BACH AND MOZART: STYLES OF MUSICAL GENIUS. *JSTOR. Bach*, Vol. 22, No. 1, 1991. Pp. 16-32.
50. Rochlitz Johann Friedrich. *Musicalische Zeitung*. I (1798), p. 116-117. *The Bach Reader* (New York, 1966), Pp. 359-360.
51. Rosen Charles. *The Classical Style: Haydn, Mozart, Beethoven*. New York : W.W. Norton and Co., 1972. 560 p.
52. Rosenthal Karl August and Baker Theodore. The Salzburg Church Music of Mozart and His Predecessors. *The Musical Quarterly* 18. No. 4, 1932. Pp. 559-577. URL : <https://www.jstor.org/stable/738939> (дата звернення 11.10.2022).
53. Schering A. Die Lehre von musicalischen Figuren. *Kirchenmusikalisches Jarbuch*, 1908. S. 106-114. URL: <https://www.musica-sacra-online.de/module.php5?mod=register&fid=13&id=1345> (дата звернення 18.01.2023)
54. Scholz G. Zur rhetorischen Grundlage von Joachim Burmeisters Lassus-Analyse. Ein Beitrag zur Frühgeschichte der Musikanalytik. Zur Geschichte der musikalischen Analyse. Hrsg. von G. Gruber. Laaber: Laaber, 1996. S. 25–44.
55. Schopenhauer Arthur. *Die Welt als Wille und Vorstellung*. URL : <http://www.zeno.org/Philosophie/M/Schopenhauer,+Arthur/Die+Welt+als+Wille+und+Vorstellung> (дата звернення 20.07.2023).
56. Scott Dean. Music in Worship: Mozart's Sacred Choral Music Part 2. *The Choral Journal* 47, no. 1, 2006. Pp. 37-42. URL : www.jstor.org/stable/23554669 (дата звернення 22.05.2023).
57. Scott Dean. Music In Worship: Mozart's Sacred Choral Music, Part 1. *The Choral Journal* 46. No. 12, 2006. Pp. 77-80. URL : www.jstor.org/stable/23556464 (дата звернення 23.05.2023).
58. Steblin R. A. *History of Key Characteristics in the Eighteenth and Early Nineteenth Centuries*. Rochester, 2005. 420 p.
59. Summer Robert J. *Choral Masterworks from Bach to Britten: Reflections of a Conductor*/ Lanham, MD: Scarecrow Press, 2007, 224 p.

60. Taruskin R. *Music in the Seventeenth and Eighteenth Centuries*. Oxford: Oxford University Press, 2010. 823 p.
61. *The Cambridge History of Western Music Theory (The Cambridge History of Music)* / Thomas Christensen (Redactor). Cambridge : University Press. 1022 p.
62. *The Cambridge companion to Mozart (Cambridge Companions to Music)* / Simon P. Keefe (Redactor). Cambridge University Press, 2003. 312 p.
63. Walther Johann Gottfried. *Musicalisches Lexicon oder Musicalische Bibliothec*.
URL : <https://archive.org/details/JohannGottfriedWalther-MusicalischesLexiconOderMusicalischeBibliothek/page/n25/mode/2up?view=theater> (дата звернення 14.08.2022).
64. Welch Susan Corine. *The Complete Missae Solemnes of Wolfgang Amadeus Mozart: A Comparative Analysis (K.139, 66, 167, 262, 257, 317, AND 337)*. D.M.A. diss. Norman : The University of Oklahoma, 1987. 298 p.
65. Wiene Paul W. *Condauctor's Preparatory Analysis of Missa in C Major (Coronation Mass), K.317, by Wolfgang Amadeus Mozart*, D.M.A. thesis, University of Jowa, 1979. 115 p.
66. Windt Nathan. *A Conductor's Guide to Selected Short, Pre-Viennese Liturgical and Sacred Choral Works of Wolfgang Amadeus Mozart*. D.M.A. diss., University of Cincinnati, Cincinnati, 2008. 329 p.
67. Zaslav Neal. *Mozart's Symphonies: Context, Performance Practice, Reception*. Verlag: Clarendon Press, Oxford, 1989. 617 s.
68. Zaslav Neal and William Cowdery eds. *The Compleat Mozart: A Guide to the Musical Works of Wolfgang Amadeus Mozart*. New York: Mozart Bicentennial at Lincoln Center; W. W. Norton, 1990. 351 p.